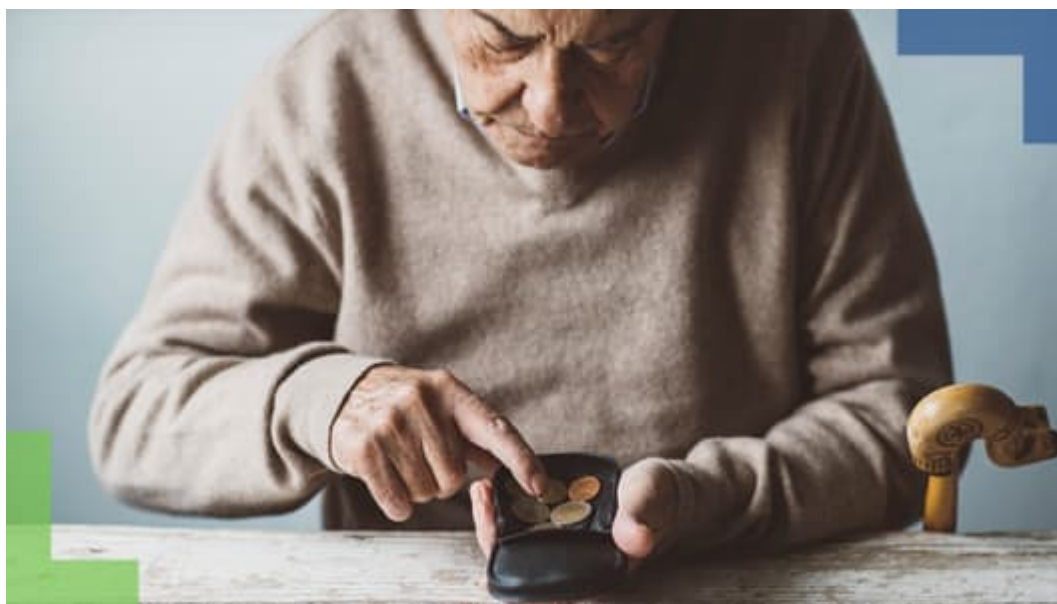

Česko: Bydlení pro seniory luxusem?

- CZ24 News | 5. ledna 2023

ČESKO: Vánoce doma v klidu ve svém prostředí - to je sen většiny lidí. Bohužel pro skupiny obyvatel ohrožené chudobou zvláště v tomto hektickém období s neustávající inflací a zdražováním všech základních komodit se i udržení vlastního bydlení stává těžkým úkolem. Mezi nejohroženější skupinu patří senioři, zvláště ti, kteří žijí sami. Náklady na bydlení se jim mnohde zvýšily natolik, že se dostávají do vážných ekonomických problémů.

I když je bydlení jednou ze základních životních potřeb člověka a právo na něj je od roku 1948 zakotveno ve Všeobecné deklaraci lidských práv OSN, stává se stále častěji zdrojem příjmů pro úzké skupiny lidí, než životní jistotou většiny.

»Právo na bydlení je rozpracováno i v Evropské sociální chartě a jejím dodatkovém protokolu. V ní se uvádí, že státy mají umožnit starým lidem, aby si zvolili způsob života a vedli, jak dlouho chtějí a mohou, nezávislý život ve známém prostředí,« říká **Ing. Lenka Desatová**, předsedkyně Rady seniorů ČR (RS ČR). To by měly státy zajistit poskytnutím buď bydlení přiměřeného jejich potřebám a zdravotnímu stavu, nebo poskytnutím dostatečné podpory na přizpůsobení jejich bydlení.

V České republice žije 2,1 milionu starobních důchodců. Z toho je téměř 900 tisíc z nich přímo ohroženo chudobou, hlavně kvůli narůstajícím cenám spojeným s bydlením a energiemi. U nás se vláda v této ekonomické bouři ohání záchranným deštníkem. Ten ale nenabízí nic nového, co by tu již nefungovalo dříve. Místo aby vlády u nás dlouhodobě řešily cenově i kvalitně dostupné bydlení, nutí obyvatele v nouzi žádat o sociální podpory. To je pro mnohé složité a vlastně i ponižující. Mnozí se tak rozhodují, zda šetřit na jídle, na topení či na lécích. Bydlet totiž potřebují.

Bytů je dost, ne tak sociálních

Problém v naší republice není v tom, že by se nestavělo. Zatímco v roce 1991 bylo v celé České republice 3 709 681 bytů, v roce 2001 4 104 635 obydlených bytů, tak v dnešní době je k dispozici 5 340 333 bytů, obydlených je však jen 4 480 138. Celých 859 894 bytů je tak dlouhodobě neobydlených. Jsou nechány prázdné jako investiční, či jsou využívány ke krátkodobým pronájmům.

Podobná je situace i s domy, které jsou vesměs v osobním vlastnictví. Jejich počet stále roste, ale z

celkového počtu 2 317 276 domů v roce 2021 jich bylo 364 608 neobydlených. Byty i domy se stávají investičním zbožím, kdy jejich majitelé s vidinou zisku je raději nechávají prázdné, než aby se zabývali jejich dlouhodobým pronájmem.

Bohužel vedle nárůstu osobního bydlení docházelo za posledních třicet let k výraznému poklesu bytového fondu obcí i státu. Téměř zmizelo i bydlení družstevní. Dostupné bydlení s garantovanou výší nájmu se tak stává zásadním problémem, který řeší většina měst i obcí. Není výjimkou, že žadatelé o obecní byt čekají i víc než deset let. Do té doby si musejí lidé zajistit byt s tržním nájemným, které ale mnohdy svou výší překračuje příjmy jednotlivců. Například v Praze je průměrný nájem ve výši 28 681 Kč, v Brně 19 163 Kč, v dalších krajských městech se blíží patnácti tisícům. Což je zvláště pro seniory mnohdy víc, než činí jejich důchod. Po zaplacení nájmu jim pak nezbývá ani na léky či potraviny. A počet těchto lidí v posledních měsících neustále narůstá.

Ani mít vlastní bydlení není pro mnoho seniorů záchranou. Z celkového počtu 1 952 668 obydlí domů jich bylo 1 410 827 postaveno či rekonstruováno před rokem 2000. Takové domy bývají energeticky náročné. Vzhledem ke stárnutí bytového fondu se tak kvůli závratným cenám energií do problémů dostávají dvě skupiny seniorů – v nájemním bytě a ve starém domě. A to zejména pokud zůstanou osamoceni.

Finanční situace seniorů

I když je seniorům pravidelně důchod valorizován dle zákona, nemají příjmy zdaleka takové, jako lidé mladší. Hrubé příjmy domácností jednotlivců starších 65 let tvoří převážně důchody, je to 87 %. Příjmy domácností osamělých seniorů nad 65 let jsou kolem 200 tisíc Kč ročně.

To je o 115 tisíc Kč méně, než příjmy domácností jednotlivců pod 65 let. Výrazný příjmový rozdíl zaznamenaly mezi sebou rovněž domácnosti dvojic dospělých. Ty, v níž jsou oba mladší 65 let, mají téměř o 100 tisíc korun vyšší průměrné čisté příjmy než pár, v němž oba překročili věkovou hranici 65 let.

Už v roce 2021 ve skupině jednotlivců nad 65 let bylo domácností, které vycházejí obtížně s příjmy, téměř 19 procent. Toto číslo neustále roste, jak dokazují statistiky. V roce 2020 byl podíl osob s

příjmem pod hranici chudoby ve skupině seniorů starších 65 let »jen« 14,7 %.

Nejohroženější skupinou jsou ale nepracující důchodci, kteří žijí sami. Domácností ohrožených příjmovou chudobou bylo v roce 2020 mezi jednotlivci nad 65 let téměř 38 % (v roce 2015 to bylo 17,8 %). Tato čísla ale hovoří o letech minulých. *»Dříve se problém týkal převážně osamocených seniorek, které bydlely v nájemních bytech ve velkých městech. To je způsobeno rozdíly ve výši penzí mužů a žen. Dnes už ale registrujeme, že s příjmy nevycházejí i muži,«* informuje Lenka Desatová. Odhadem tedy 889 tisíc seniorů se na přelomu roku 2021 a 2022 ocitlo v chudobě. S prudce rostoucí inflací se počet starobních důchodců, kteří nevystačí s penězi, stále zvyšuje.

Problémy se netýkají pouze nájemního bydlení. V potížích jsou i senioři, kteří bydlí ve starších domech. Finance na výrazné rekonstrukce, které by pomohly řešit aktuální energetickou krizi, nemají, nebo jim nepostačují. Problémem je i případná realizace. Tedy výběr firmy, vyřízení formalit, hlídání případné stavby...

Sociální podpora státu

K zabezpečení finanční dostupnosti bydlení jsou v českém sociálním systému zavedeny dvě sociální dávky na bydlení. A to: *Příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení*. Na doplatek na bydlení dosáhne přibližně 5700 příjemců starobních penzí. *»Druhá dávka, tedy příspěvek na bydlení, je ale seniorskou populací využívána výrazněji. V posledním roce došlo i z popudu RS ČR ke dvěma úpravám tak, aby na ni dosáhlo více domácností. Častěji než kdy dříve radíme i využít mimořádnou dávku okamžité pomoci,«* říká předsedkyně Rady seniorů ČR.

Ačkoliv se vláda ohání snadnějším přístupem k dávkám, ne vždy jde o skutečné ulehčení. *»Usnadnění pomocí možnosti podat dávku on-line se seniorské populaci netýká. Pouze 40 % seniorských domácností má doma počítač a jen 44 % seniorských domácností má doma internet. Navíc ve chvíli, kdy domácnostem nezbyvá na úhradu základních potřeb, je pro ně internet naprosto zbytečnou položkou. Na okraj poznamenejme, že ceny dat, ale i mobilních tarifů, patří k nejvyšším v EU,«* dodává Lenka Desatová.

Změny jsou v rukou státu

Tak jak senioři svou prací a daněmi přispívali v produktivním věku do státního rozpočtu, je teď na straně státu zajistit jim důstojné podmínky pro život. *»Spoléhat se ale s vyřešením problému na soukromý sektor nelze. Aktuálně zaznamenáváme zvyšování cen nájmu, které odrážejí zvýšenou poptávku po nájemním bydlení, vzhledem k aktuálnímu nastavení úrokových sazeb. A zatímco metropole v okolních zemích rozšiřují portfolia obecních bytů a stavějí byty s regulovaným nájmem, v ČR se bytový fond vesměs stále privatizuje,«* říká předsedkyně Rady seniorů ČR. A dodává: *»Rada seniorů České republiky o finančně dostupné a kvalitní seniorské bydlení usiluje již od roku 2007. Prosazovala mimo jiné zpracovat zákon o sociálním bydlení, do roku 2022 postavit 10 000 malometrážních bytů pro seniory, stanovit povinnost státu a obcím zpracovávat objektivní evidenční cenové mapy nájemného, či zrušit nástroj soudního znalce při zjišťování srovnatelného nájemného v místě pro účely soudního řízení. Řešení je tedy v rukou státu a obcí.«*

AUTOR: Helena KOČOVÁ

[ZDROJ](#)